

Урок 57 ТРР

Тема : ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ЗОНДАЖІВ ТА ПОШАРОВЕ РОЗЧИЩЕННЯ ПОВЕРХОНЬ

Зондування барвистих шарів проводиться з метою отримати відомості про обробку, кольори, фактурі поверхонь внутрішніх і зовнішніх стін.

Проводиться воно шляхом пошарового розчищення з тим, щоб виявити не тільки найнижчий, але і всі наступні барвисті шари. Шукати залишки старого кольору слід перш за все в тих місцях, які при очистках поверхонь, що проводилися під час колишніх ремонтів, повинні були постраждати найменше: у заглиблених під карнизами, в кутах ніш і т.п. Розчищення, проводиться гострим скальпелем, іноді доводиться розм'яшувати шари щільних масляних фарбувань за допомогою компресів. Зондажів фарбувань слід виробляти досить багато, так як інакше можна отримати спотворену картину через випадкові втрати тих чи інших верств, які можуть зберігатися дуже нерівномірно. Тому знаходження залишків того чи іншого відтінку безпосередньо на штукатурці, цеглі або камені ще не означає, що він відноситься до первісного фарбування. Необхідно на підставі зіставлення різних зондажів виявити послідовність зміни колірною рішення, свого роду колористичну стратиграфію, на підставі чого тільки і може бути визначений найбільш ранній шар. Але і в цьому випадку не завжди можна бути впевненим в його першочерговості. Слід переконатися, чи немає під цим шаром слідів насічки, яка свідчила б про очищення поверхні від більш ранніх оздоблювальних шарів, а також забруднень, вивітрювання або інших вказівок на те, що поверхня кладки довгий час залишалася відкритою. Важливо також зіставити стратиграфію барвистих шарів на різночасових частинах пам'ятника, так як це зазвичай дозволяє точно датувати ті чи інші з пізніших фарбувань. Зондування барвистих шарів являє собою дуже тонку роботу і найчастіше проводиться із залученням фахівців в галузі реставрації живопису. При реставраційних дослідженнях житлових будинків кінця XVIII-XIX ст. часто доводиться розшукувати слідів не фарбувань, а шпалер.

Ця робота в цілому проводиться так само, як і дослідження барвистих шарів. Розчищення ведеться пошарово, на підставі зіставлення даних зондажів створюється загальна стратиграфічна схема, яка характеризує послідовні зміни обробки приміщень.

ОПИС ПОШАРОВОГО РОЗКРИТТЯ / ЗОНДАЖУ /

Мета: 1. Виявлення наявності давнього / авторського / живопису.

2. Визначення кількості мальовничих нашарувань.

3. Визначення техніки виконання всіх верств.

4. Визначення ступеня збереження.

5. Визначення за допомогою реставраційної проби на зміцнення.

6. Визначення за допомогою реставраційних проб рецептури і

методики проведення робіт.

Види зондажів в залежності від реставраційних завдань:

1. Видалення потемніння і забруднень покривного шару для виявлення колориту верхнього шару розпису.

2. Видалення першого, другого і т. д. барвистих шарів для визначення виду і збереження нижчих шарів / барвистого, підготовки, ґрунту /

3. Видалення всіх верств і основи для виявлення її виду та стану.

4. Пошарове розкриття / після видалення всіх видів нашарування в одному зондажі /

5. Шурф / штраба / - глибоке зондування мальовничої поверхні разом з кладкою; мета-виявлення її виду матеріалу і сполучних швів. Послідовне видалення всіх видів нашарування в одному зондажі.

Методика виконання та оформлення зондажів:

1. Вибір місця розташування зондування:

а. в невідповідальних місці розпису

б. в місцях з'єднання декількох образотворчих деталей

в. в місцях втрат тріщин і інших дефектів м в інших місцях / в залежності від завдань дослідження та реставрації /

2. Розміри зондажів:

- а. в стінопису мінімальний зондаж 2x2 см.
 - б. великі розміри зондажем визначає бригадир або комісія
 - в. в іконопису розмір зондажів визначається індивідуально відповідно до розміру ікони, цінністю, завданнями роботи
3. Дотримання порядку послідовного видалення шарів і їх оформлення:
- а. всі шари нумеруються, починаючи з верхнього / покривного /
 - б. пронумерувати всі зондаж, поруч з зондажем поставити номер
4. Відзначити на схемах розташування зондування.
5. Фотофіксація:
- а. загальний вигляд ділянки розпису / композиції /
 - б. крупним планом місце виконання зондування / до /
 - в. фотофіксація зондування / при необхідності на різних стадіях видалення шарів /
 - г. при зйомках на різних етапах роботи дотримуватися масштабної відповідності ділянки розкриття і деталей зображення .

Описати виконання роботи .

Схема опису зондування:

1. Тема:

- Зондаж №__;
- назва композиції;
- місцезаходження зондування в розписі;
- місцезаходження композиції в інтер'єрі;
- розмір зондування в см. / 6x4-від більшого до меншого /;
- номер схеми;
- номер фото;
- виконавець;

2. Текстовий опис:

Зондаж описують починаючи з верхнього шару розпису до основи:

- а. покривний шар:
 - від покриття / лак, оліфа ... /

-стан / наявність патини, втрат, дефектів /

б. барвистий шар існуючої розпису:

-техніка виконання / масло, темпера /

-деталь зображення на ділянці розкриття

-колорит

-зберегти / в доброму стані ... /

в. підготовка / ґрунт /:

-матеріал, вид

-характер накладення / по всій поверхні, частково /

-стан збереження

г. барвистий шар відкрився розпису:

-техніка виконання

-сюжет / предметне зображення /

-зазначити зміни композиційної схеми, малюнка, розмірів фігур, деталей, написів, колориту

-зберегти шар, що відкрився / задовільний, незадовільний, хороша, фрагментарна /, зафіксувати записи, тонування,

д. штукатурна основа:

-матеріал і характер виконання штукатурного ґрунту

-наявність графа, характер / глибока і т.п. /

-стан збереження штукатурного підстави

е. основа:

-від матеріалу кладки

-стан збереження.

Висновки за результатами зондування:

1. Характер запису / в цілому або частково, що прописано /

2. Кількість і перелік всіх мальовничих нашарувань, їх техніка, датування, авторство / по можливості /

3. Фактура запису / пастозно, лессировочний, тонування /

4. Зміна змісту тематики / в цілому або на окремих ділянках зображення /

5. Зміна колориту / в цілому або в деталях /

6. Характеристика збереження всіх верств / хороша, задовільна ... /
7. Рекомендації щодо доцільності видалення пізніх живописних нашарувань або обґрунтування кращого збереження певного шару розпису в залежності від його стану або художньо-естетичних завдань реставрується пам'ятника

Детальніше за посиланнями:

<https://www.youtube.com/watch?v=pWZDJX541T0>

<https://www.youtube.com/watch?v=5g3I2P1jEWw>

https://www.youtube.com/watch?v=Oybwg_kqCYU

https://www.youtube.com/watch?v=mdXuYMS_B1U

<https://www.youtube.com/watch?v=FFvZ6IH7oIE>